

Minister Edukacji

Barbara Nowacka

DK-WIP.072.3.2024.IC
Warszawa, 14 lipca 2026 r.

Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w nawiązaniu do wystąpień Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczącego konieczności doprecyzowania przepisów ustawy – Prawo oświatowe oraz ustawy o systemie oświaty w zakresie organizacji nauczania w szkołach, w których wszyscy uczniowie są objęci obowiązkową nauką języka mniejszości narodowej lub regionalnej, przedstawiam następujące stanowisko.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oświatowego, każdy uczeń należący do mniejszości narodowej lub etnicznej oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym ma zagwarantowane prawo do nauki języka mniejszości w jednej z trzech form organizacyjnych: jako przedmiot obowiązkowy (w ramach zajęć językowych – 3 godziny w każdym tygodniu), w formie nauczania w dwóch językach oraz poprzez nauczanie w języku mniejszości. Takie rozwiązania znajdują swoje odzwierciedlenie w art. 13 ustawy o systemie oświaty oraz w przepisach wykonawczych, które mają na celu zapewnienie pełnej realizacji prawa do nauki języka i zachowania tożsamości kulturowej mniejszości. Ministerstwo podkreśla, że wszelkie podejmowane działania legislacyjne zmierzają do utrzymania oraz dalszego rozwijania tych form, zgodnie z obowiązującymi standardami i zobowiązaniami międzynarodowymi.

Ministerstwo Edukacji Narodowej podkreśla, że w Zespole ds. Edukacji Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych analizowane są rozwiązania organizacyjne w powyższym zakresie, jednak żadne wiążące ustalenia dotąd nie zostały podjęte. Ministerstwo nie zlecało opracowania zewnętrznych ekspertyz w zakresie funkcjonowania dotychczasowych rozwiązań.

MEN nie posiada kopii protokołów z posiedzeń Zespołu ds. Edukacji Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, które odbyły się w bieżącym roku, gdyż nie obsługuje jego pracy. Informacje o terminach i agendzie posiedzeń Zespołu są przekazywane do MEN przez MSWiA obsługujący prace Komisji Wspólnej.

Jednocześnie informuję, że Minister Edukacji prowadzi szereg działań wspierających mniejszości, a także kulturę regionalną. Planowane jest także podkreślenie roli i znaczenia mniejszości, regionalizmów oraz kultury ludowej w nowo opracowanych podstawach programowych. Minister Edukacji podejmuje m.in. działania dotyczące społeczności śląskiej, przede wszystkim mające na celu zachowanie języka i kultury tego regionu. W latach 2024-2025 Minister Edukacji zlecił Uniwersytetowi Śląskiemu w Katowicach, na podstawie przepisów art. 464 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym

i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.), realizację następujących zadań z zakresu edukacji regionalnej:

- przygotowanie i przeprowadzenie dwóch edycji dwusemestralnych doskonalących studiów podyplomowych dla nauczycieli z zakresu edukacji regionalnej, języka, kultury i literatury śląskiej (dla co najmniej 25 czynnych zawodowo nauczycieli – w każdej edycji studiów),
- zapewnienie materiałów metodycznych i pomocy dydaktycznych z zakresu edukacji regionalnej, kultury i literatury śląskiej dla nauczycieli uczestniczących w studiach podyplomowych;
- przygotowanie i przeprowadzenie kursów i szkoleń dla nauczycieli z zakresu edukacji regionalnej,
- zapewnienie materiałów metodycznych i pomocy dydaktycznych z zakresu edukacji regionalnej, kultury i literatury śląskiej dla co najmniej 750 szkół i przedszkoli, realizujących zajęcia z zakresu edukacji regionalnej,
- stworzenie ogólnodostępnej platformy internetowej z materiałami metodycznymi i pomocami dydaktycznymi dla nauczycieli z zakresu edukacji regionalnej, kultury i literatury śląskiej.

Ponadto, w latach 2024-2025 Minister Edukacji zlecił, na podstawie przepisów § 17 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 2019 r. w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli (Dz. U. z 2023 r. poz. 2738 i z 2024 r. poz. 1247), Ośrodkowi Rozwoju Edukacji w Warszawie – ogólnokrajowej placówce doskonalenia nauczycieli prowadzonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania - wykonanie zadań polegających na przygotowaniu i przeprowadzeniu szkoleń dla nauczycieli z zakresu edukacji regionalnej, języka i kultury śląskiej, w tym przygotowaniu materiałów dydaktycznych. W ramach zleconych zadań przeprowadzono:

- sześć szkoleń stacjonarnych, w tym cztery pt. „Śląsk – historia, kultura, język” oraz dwa pt. „Serce Polski - Śląsk Opolski” i „Regionalne dziedzictwo w edukacji”, których celem była popularyzacja dziedzictwa kulturowego ukierunkowanego na pielęgnowanie zwyczajów i poznawanie regionu Górnego Śląska i Śląska Opolskiego,
- dwa szkolenia on-line pt. „*Jak realizować lekcje edukacji regionalnej z wykorzystaniem questów?*”, których uczestnicy poznali metodologię tworzenia questów i nabyli umiejętności prowadzenia zajęć lekcyjnych z wykorzystaniem questów oraz odbyli indywidualne konsultacje z trenerami,
- wizyty w muzeach, teatrach oraz w miejscach wpisanych w dziedzictwo kulturowe Górnego Śląska.

Podczas wykładów i warsztatów słuchacze poznali historię i tajemnice Górnego Śląska i Śląska Opolskiego jako miejsc łączących różne kultury i tradycje, dowiedzieli się, jak przekazywać uczniom wiedzę o tym regionie, aby odślonić przed nimi różnorodność historii i kultury. Nauczyciele uczestniczący w warsztatach zintegrowali się poprzez współpracę i wspólne doświadczenia kulturowe. Treści odbytych szkoleń były powiązane z: edukacją historyczną na temat początków państwa polskiego i kolei losów Śląska w obrębie polskiego organizmu państwowego, edukacją patriotyczną i obywatelską (w tym z przedmiotem edukacja obywatelska), a także edukacją polonistyczną (m.in. twórczością pisarzy związanych z Opolszczyzną).

W warsztatach i szkoleniach wzięło udział 291 osób z 7 województw (opolskiego, śląskiego, podkarpackiego, dolnośląskiego, mazowieckiego, świętokrzyskiego i małopolskiego). Uczestnikami byli nauczyciele konsultanci, doradcy metodyczni, a także inni nauczyciele zainteresowani tematyką Górnego Śląska i Śląska Opolskiego. Zajęcia przeprowadzono m.in. w salach konferencyjnych zamku w Mosznej, salach Zespołu Pałacowo-Parkowego

w Koszęcinie, Bibliotece Pedagogicznej w Opolu, Muzeum Uniwersytetu Opolskiego, Muzeum Historii Katowic, Muzeum Śląskim oraz na questach prowadzonych w terenie.

Z przeprowadzonych szkoleń i warsztatów zostały opracowane prezentacje multimedialne. Prezentacje oraz materiały dydaktyczne zostały udostępnione na stronie Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie do powszechnego wykorzystania przez nauczycieli podczas planowania i realizacji zajęć z edukacji regionalnej.

W ubiegłym roku szkolnym działaniami na rzecz zachowania poczucia tożsamości narodowej i etnicznej oraz języka regionalnego było objętych prawie 100 tys. uczniów, w tym najwięcej stanowili uczniowie:

- mniejszości niemieckiej – 65 207 uczniów,
- społeczności kaszubskiej – 24 560 uczniów,
- mniejszości ukraińskiej – 2 344 uczniów,
- mniejszości białoruskiej – 2 010 uczniów.

Ministerstwo Edukacji Narodowej podkreśla swoje zaangażowanie w zapewnienie mniejszościom narodowym i etnicznym pełnego prawa do nauczania ich języków oraz kultury, które są istotnym elementem tożsamości narodowej i regionalnej, mając na uwadze jednocześnie konieczność zachowania spójności systemu oświaty i przestrzegania obowiązującego prawa.

Odnosnie zaś do wątpliwości Pana Rzecznika co do konstytucjonalności delegacji ustawowej do wydania rozporządzenia, o którym mowa w art. 13 ust. 3 ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2025 r. poz. 881 ze zm.), wyjaśniam, że ustawa ta została uchwalona przed wejściem w życie Konstytucji RP. Z tego powodu delegacja ustawowa odpowiada wymogom ustrojowym, które wówczas obowiązywały. Na ten moment nie toczą się w Ministerstwie Edukacji Narodowej prace, których celem byłaby zmiana treści tego przepisu.

Z wyrazami szacunku

Barbara Nowacka
Minister Edukacji
/ – podpisano cyfrowo/

Do wiadomości:

1. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów.